

Újlaki Hangok

www.ujlakitemplom.hu

2022. szeptember

Kitüntetés

Örömmel tudatjuk, hogy plébános atya nemzeti ünnepünk alkalmából Novák Katalin köztársasági elnök által adományozott kitüntetést vehetett át Gulyás Gergely miniszterelnökséget vezető minisztertől:

A Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést kapta mások mellett **Beran Ferenc Lajos** esperes, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara Erkölcssteológiai Tanszékének egyetemi docense, a Budapest-Újlaki Sarlós Boldogasszony templom plébánosa, a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács tagja kiemelkedő társadalmi és hitéleti tevékenysége, különösen az érdekegyeztetés területén, a Magyar Katolikus Egyház és az Egyházi Oldal képviselőjeként végzett munkája elismeréseként.

Az újlaki hívek nevében szívből gratulálunk Ferenc atyának!

Megújult reményekkel

Lassan befejeződik a nyár, kezdődik az iskola, ami nemcsak a gyerekek, hanem a felnőttek, az egész család életében változást jelent. Valaki kérdezhetné, szeptemberhez közeledve, miért kell hangsúlyozni az újrakezdés lehetőségét? Mi változhat meg néhány hét alatt az ember lelkében és környező világunkban? A legtöbbször ott folytatjuk, ahol abbahagytuk.

A tapasztalat azt mutatja, hogy lehetnek olyan helyzetek, amikor az embernek rövid időn belül újra kell gondolnia az életét és fontos döntést kell hoznia. Gyorsan pörgő világunk pedig szinte rákényszeríti az embert arra, hogy módosítsa életének irányát. Néhány szempont például, ami gondolkodásra készít minket: Folytathatjuk-e eddigi gondtalanabb életvitelünket? Megengedhetjük-e magunknak, hogy pazarló életet éljünk? – Az utóbbi években gyakran lehetett hallani: „*Én megengedhetem magamnak*”, hogy például háromévenként lecserélem az autómot ..., hogy télen az egész lakást fűtsem, pedig csak egy részét használok..., hogy kidobom a kenyeret, ami már egy kicsit megszáradt, kidobom az ételt, mert már nem teljesen friss? Gyermekkorunkban szinte természetes volt a spórolás, most úgy tűnik, hogy újra szükségessé válik.

Ha valaki mélyebben átgondolja helyzetünket, felfedezheti, hogy nemcsak egyszerű takarékoságról van szó, hanem **valós emberi igények újragondolásáról és az egymásért érzett felelősség elmélyítéséről** is. Talán azért nagyon nehéz megmondani, mi az, amire valóban szükségünk van, mert nem önmagunkra, hanem a környezetünkre figyelünk. Összemérjük magunkat másokkal. Azzal érvelünk, hogy nem maradhatunk le a másik mögött, úgy hogy nekünk is „*fel kell mutatnunk valamit*”. Pedig egyáltalán nem biztos, hogy a megfelelési kényszerből vásárolt újabb eszköz a javunkat szolgálja. Ahhoz azonban, hogy ezt felismerjük, meg kell állnunk, újra kell gondolni az életünket, és ha szükséges, változtatnunk kell rajta.

Egy új tanév kezdete további új lehetőséget is ad számunkra. Míg önmagunk életéről gondolkodunk, érzékenyebbé tudunk válni más ember gondoljait és nehézségei iránt. Így felfedezhetjük, hogy hiányaik mellett lehetnek feleslegeink is, aminek mások a hiányát szenvedik, és ha azt továbbadjuk, örömet okozhatunk nekik. Így lassan képesek leszünk rá, hogy keresztényként, vagyis „Krisztus követőiként” a takarékoság mellett gyakoroljuk **az ajándékozás és az elfogadás erényét**, ami lehetővé teszi, hogy szeptemberünk valóban egy új, reményteli kezdet legyen. Nyár vége felé közeledve, gondoljuk át életünket, és ha szükséges, változtassunk rajta.

Ferenc atya

Évkezdetre

Kezdődik az új tanév, gyermekeink, unokáink új könyveikkel, üres füzetekkel beülnek ismét az iskolapadba, vagy éppen most él meg először a tanévkezdés izgalmas élményét.

Az Újlaki Hangok is új évfolyamot kezd meg, a huszonhetediket. Továbbra is szeretnénk beszámolni az újlaki eseményekről, amelyhez kérjük olvasóink segítségét: aki kedvet érez egy számára fontos élmény megosztására, küldje el az ujlakahangok@ujlakitemplom.hu email címre az írását. Egy új rovattal is jelentkezünk hamarosan. „Újlaki arcok”, majd „Újlaki sorsok” címmel már sok újlakit sikerült bemutatnunk, most újlaki családok bemutatását tervezzük, különös tekintettel a kisgyermekes nagycsaládokra.

Reméljük, hogy továbbra is az újlaki hírközlés egyik fontos eszköze lesz újságunk, hogy így legyen, az aktív közreműködés mellett kérjük a hívek imáját is!

A szerk.

Keresztény szófejtés

püspök

szavunk görög „eredetije” az επισκοπος (=episzkoposz), ami eredeti értelmében ’felügyelő’-t jelentett és római állami tisztséget jelölt. A kiinduló szó a görög σκοπε(υ)ω (=szkope[ü]ō) ’nézek, megtekintek, kémlelek’ ige, ehhez járult az επι (=epi ’rá, hozzá’ stb.) igekötő, majd képződött az igekötős igéből az επισκοπος, latinosan *episcopus* főnév.

A szó pogány hivatalos jelentése miatt a keresztények eleinte inkább más, hasonló értelmű szavakat használtak az egyházi felsőbbség megjelölésére, de néhol már felbukkan a szó Szent Pálnál (pl. ApCsel 20,28; 1Tim 3,2). Tanulságos összevetni a Filippi levél elejének magyar és latin fordítását: „Pál és Timóteus, Krisztus Jézus szolgálói a Filippiben élő összes szentnek, az előjárókkal és a diakónusokkal együtt.” A mondat vége a Vulgata szerint: *cum episcopis et diaconis*” – a magyar fordításban még korainak tartották az *episcopus*-t ’püspök’-kel visszaadni.

A kereszténységet felvevő pogány népek ezt a ’szakkifejezést’ is mind átvették, megfelelő hangtani módosításokkal. Az olaszban *vescovo*, a németben *Bischof*, több szláv nyelvben *biskup* jelenti a püspököt. A magyarban (is) elhagytuk a kezdő magánhangzót és a klasszikus *-osz/-us* végződést, elsősorban német hatásra. „Nyelvünkben a szó eredeti hangalakja *piskup~piskop* lehetett, ebből hangrendi kiegyenlítődéssel és hangátvetéssel jött létre a *püspök* alak.” (Etimológiai szótár, szerk. Zaicz Gábor)

Szeretnénk emlékeztetni rá, hogy létezik vagy inkább létezett szavunknak egy *pispek* változata is. „Tájdívtosan am. *püspök*”, magyarázza a Czuczor–Fogarasi szótár. Mi itt konkrétan hajdani szláv (szlovák?) anyanyelvű honfitársainkra gondolunk, akik megfigyelhetően nem szívesen használnak ajakkerekítéses magas magánhangzókat. Ők mondhattak tehát *pispek*-et, és ez terjedhetett el bizonyos időben bizonyos országrészekben. Olykor a magyar irodalom szintjét is elérhette.

Szaszovszky József

Cserkészeink nyara

A nyár végének közeledtével tekintünk vissza, mi mindenben vettünk részt a nyáron mi, cserkészek. Június elején véget értek az őrsgyűlések, melyeken már nagyban a táborra készültünk és egyéb programjainkat is terveztük. Vezetőségünk is szervezte nagy erővel a tábor, ezen belül is a keretmesét, a programokat.

Július 2-án a templom búcsúján is részt vettünk néhányan, majd a nagymise után mi is megfőztük lecsónkat, melyből titkos hozzávalónk sem maradhatott ki.

Július 8-án eljött a várva várt nap, és az előőrs el is indult, hogy felépítse és előkészítse a tábor a gyerekeknek.

A helyszín Zebegény volt, három nap alatt sikerült felépítenünk a tábor fontosabb részeit. 11-én jöttek a gyerekek. Amint megérkeztek a táborba, rögtön bele is csöppentek a Gyűrűk ura világába, ami a keretmesénk volt. Minden őrs felépítette a saját körletét, majd együtt megépítettük a közös étkezőt is. A tábor alatt majdnem minden este volt táborűz, melyek nagyon jó hangulatban teltek. Evezni is elmentünk, ami kicsit fárasztó, de annál nagyobb élmény volt, és a tábor felénél egy kétnapos portyára ment minden őrs, amikor min-

denki a táboron kívül tölt valahol egy éjszakát. A Levendulák (a legkisebbek őrse) várta nagy szeretettel a portyákról visszaérkezőket, majd este közös táborűz keretében mindenki beszámolt saját élményeiről. Volt még hadijáték, esti

meséséta, ahol nem maradhatott el a csillagnézés sem. Vasárnap leutazott hozzánk Márton atya, hogy misét tartson nekünk, amelyen nagy örömmel zenéltünk és énekeltünk. Az utolsó előtti napon metáztunk egy jót, majd délután egy erdőmérnök segítségével tanulhattunk a klímaváltozás hatásairól. Este megtartottuk a záró táborűzet, majd következett az utolsó nap: a tábor lebontása és a hazautazás.

Azt hiszem, az egész csapat nevében mondhatom, hatalmas élmény volt ez a tábor azoknak is, akik már régebben a csapat tagjai, és azoknak is, akik most voltak először, egyaránt nagyon jó hangulatban telt, mindannyian újabb élményekkel és tudással gazdagodtak a tábor során.

De nem kell búsulni, hogy itt a nyár vége, mert hamarosan újra indulnak az őrsgyűlések, csapatprogramok és már alig várjuk, hogy megoszthassuk egymással nyári kalandjainkat.

Rigó Réka

Ars sacra: szent művészet

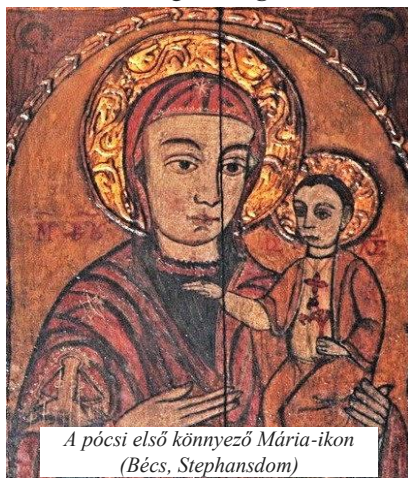
– az idei Ars Sacra Fesztivál (2022. szeptember 17-25.) apropóján

A művészeteket, művészi alkotásokat és az azokkal foglalkozó művészettörténetet akár csak kisebb mértékben ismerők számára is csaknem közhelyesen egyértelmű, hogy a legősibb kezdetektől fogva szoros a kapcsolat a vallások, vallásosság, vagy, mélyebbre tekintve: az istenhit, a transzcendens dimenziók, illetve a művészetek között. Alighanem azt sem túlzás állítani, hogy a művészetek létrejöttének kiváltója, elsődleges funkciója éppen ez volt, ez lehetett: az (Isten képére teremtett, tehát a transzcendens dimenzió iránti „érzéssel” felruházott) ember keres és kifejez valamit, amit másképpen nem lehet, másképpen nem tud megközelíteni. A művészet és a szakralitás: a művészet szakralitása és a szakralitás művészete, azaz e megközelítések kifejtése, részletes és alapos kibontása nem lehet célja ennek az írásnak, hiszen az egyaránt messze meghaladná a szerző kompetenciáját és a terjedelmi kereteket is. Mégis fontos, és ahogyan azt napjaink egyes hazai példái is mutatják, idősebb is, hogy foglalkozzunk vele, mert egyre nagyobbban látszik a bizonytalanság e tekintetben, és az a veszély is, hogy korunk minden értéket viszonylagossá tévő, magabiztosan minden korábbit felülírni szándékozó szelleme ezen a téren (azaz a hit és az Egyház vonatkozásában) is jövátelhetetlen veszteségeket okozhat – a művészetek minden ágazatában. A továbbiakban azonban, már csak gyakorlati megfontolásból is, mégsem mindenről, hanem elsősorban az anyagi hordozókhoz kötött művészetekkel: építészettel, és még inkább: társművészeteivel, azaz a képzőművészetekkel kapcsolatosan következzen néhány gondolat, mégpedig a már létező alkotásokkal foglalkozva, mert bár nyilván ugyanilyen fontos a kortárs egyházművészet mikénti alakulása, az elsődleges felelősség mégis a meglévő értékeink megbecsülése, megőrzése.

Bár azóta e téren is történtek változások, érdemes felidézni II. János Pál pápa iránymutatását, amelyet a „Pastor Bonus” apostoli konstitúciója (1988) alapján részleteiben az Egyház Kulturális Javaiért Felelős Pápai Bizottság bontakoztatott ki, számos körlevélben és kiadványban részletesen megindokolva mindezek jelentőségét, és megfogalmazva az elvárásokat, feladatokat. Rengeteg fontos megállapítást lehetne idézni ezekből a dokumentumokból, amelyek mind a központi gondolatból erednek; közülük csak néhányat emelünk ki:

„A kulturális javak a történelmi emlékezet kifejeződéséiként lehetővé teszik számunkra, hogy az egymást követő nemzedékek által létrehozott műveken keresztül újra felfedezzük a hit útját. Művészi minőségükkel a művészek, kézművesek és helyi mesteremberek kreatív szelleméről és készségéről tanúskodnak, akik a keresztény közösség vallási jelentésével és áhítatával ruházták fel az érzékeny anyagot.

Kulturális tartalmuk az emberi és keresztény bölcsesség egyéni és közösségi történetét közvetíti a mai világ számára egy adott terület és egy adott történelmi korszak összefüggésében. Liturgikus jelentőségük elsősorban az istentiszteletre rendeli őket, míg egyetemes rendeltetésük mindenkinek lehetőséget ad arra, hogy élvezze őket anélkül, hogy kizárólagos tulajdonuk lenne.” Továbbá nem hiányzik a történelmi dimenzió értékelése sem: „... a hívők közösségeinek és különösen az egyházi intézményeknek az az elhatározása, hogy az apostoli időktől kezdve összegyűjtsék a hit tanúságtételeit és megőrkítsék emléküket, világosan mutatja korunk egyediségét és folytonosságát.” Ehhez „a helyreállításukra, katalogizálásukra, védelmükre irányuló erőfeszítésekre” van szükség, hogy „növeljük értéküket, hogy elősegítsük jobb megismerésüket és megfelelő használatukat mind a katekézisben, mind a liturgiában”.

A pöcsi első könnyező Mária-ikon
(Bécs, Stephansdom)

E javak „... Azonossága az egyházi használatához kapcsolódik, így nem választható el a kontextusától. ... Még akkor is, ha a liturgikus reformok következtében – mellékesen – használaton kívülre került, vagy elavultsága miatt már nem használható, fenn kell tartani a kapcsolatot a még használatban lévő javakkal, hogy az egyháznak a katekézis, az istentisztelet, a kultúra és a szeretet sokféle kulturális formában és stílusban való kifejezése iránti érdeklődését hangsúlyozni lehessen... Ezért az egyháznak el kell kerülnie a tárgyak ... szétszórásának vagy átadásának kockázatát, szükség esetén olyan „raktárak” létrehozásával, amelyek biztosítják a tárgyak megőrzését és hozzáférhetőségét egyházi környezetben”. És ami talán a leglényegesebb: nem csupán a „világra szóló csúcs-művészeti alkotásokról” van szó, hiszen ez esetben nem elsősorban az alkotás minősége, hanem a művészeti alkotáshoz kapcsolódó, de alapjában a hithez (és a hívő közösséghez!) kötődő tartalom a döntő: lásd a (jogosan!) nagy tiszteletnek örvendő kegyképek többsége nem feltétlenül kiemelkedő színvonalú művészeti alkotás. „A kisebb művészeti értékű tárgyak az őket létrehozó közösség elkötelezettségéről is tanúskodnak, és lehetővé teszik, hogy (ezt a tényt) a mai közösségek is értékelhessék.” És ha a mai döntéshozók már semmiképpen sem tudják eredeti helyén, eredeti összefüggésében „elviselni” az elődök hitét és hűségét kifejező darabokat, alkotásokat, akkor legalább gondoskodni kell azokról, és nemcsak porosodó raktári tárgyként: „Mindenesetre fontos, hogy a múzeumokban és az egyházi vagyon keretében őrzött tárgyak szoros kapcsolatot tartsanak fenn azokkal, amelyeket az egyház különböző intézményei még mindig közösen használnak.” Hozzátehetjük, hogy az „igazi ars sacra” befogadó, kész minden változásra, változtatásra, amely nem elvesz értéket, hanem hozzáad. Ars poeticája leginkább így szól: „nil nocere”... azaz: Ne árts!

Fejérdy Tamás

Plébániánk rendszeres programjai

Miserend:

Újlaki plébániatemplom:
hétköznapokon: 6³⁰ és 18⁰⁰,
vasárnap: 9⁰⁰, 10³⁰, 18⁰⁰

Szent Mihály kápolna:

minden hó első vasárnapján és
18-án 16⁰⁰

Iroda: (1023 Bp., Bécsi út 32. Tel: 335-3573):
újra a szokásos nyitvatartás szerint, azaz hétfőn
és pénteken 10⁰⁰-tól 12⁰⁰ óráig, kedden, szerdán,
csütörtökön 16⁰⁰-tól 18⁰⁰ óráig.

Szentségimádás: minden csütörtökön és minden
hónap első szombatján az esti misék után
19³⁰-ig.

Zsolozsma: pénteken laudes 7⁰⁰, vasárnap vesperás
17³⁰, minden hónap 27-én Szent Margit
vesperás 17³⁰.

Gyermekeinkért ajánljuk fel minden hónap 21-
én a 18⁰⁰ órai szentmisét (vasárnap esetén a 9-es
misét).

Gyermekek váró házaspárokért ajánljuk fel
minden hónap első szombatján a 18⁰⁰ órai misét.

Rózsafüzér: szeptember keddi napjain 17³⁰-tól a
templomban.

Könyvtár: vasárnap 9⁴⁵ és 10³⁰ között.

Biblióra minden hétfőn 19⁰⁰ órakor a Szent
Margit teremben.

A Sarlós Boldogasszony Kórus próbái szeptem-
ber 1-től hétfőn és csütörtökön 19⁰⁰ órakor kez-
dődnek a Szent István teremben. Szeretettel vár-
ják új tagok jelentkezését is.

Nyugdíjasklub: szeptember 6-án és 20-án 10
órakor a Szent Margit teremben.

Dúdoló: zenés foglalkozás 4 éven aluli gyere-
keknek és kísérőjüknek szeptember 8-tól minden
csütörtökön 10 órakor a Szent Margit teremben.

Elsőáldozás és bérmeáldozás

Elkezdődik az új tanév; elkezdődik a készülődés
a szentségi életben való haladásra is. Jelentkezni
lehet elsőáldozásra a legalább harmadik osztá-
lyos gyerekeknek; bérmeáldozásra a tizennegye-
dik életévüket betöltött fiataloknak és felnőttek-
nek vasárnaponként az információs irodában
vagy Márton atya ujlakikaplan@gmail.hu email
címen.

Hírek

A képviselőtestület szeptember 6-án, kedden 19 órakor ülészik a tanácssteremben.

Kisboldogasszony ünnepén, szeptember 8-án az esti 6 órás szent-
misén a Sarlós Boldogasszony Kórus szolgál.

A Veni Sancte szentmise szeptember 11-én 9 órakor lesz.

Egésznapos szentségimádás lesz templomunkban szeptember 22-
én reggel 7-től este 6 óráig.

Az Ars Sacra fesztivál újlaki programja: szeptember 24-én,
szombaton 14:30-tól 15:10-ig rövid ismertetés lesz templomunk
szakrális-művészeti vonatkozásairól. Innen közösen megyünk fel a
Kiscelli Múzeumba, ahol Schervitz Mátyás festő kiállítását nézzük
meg (egyik kiállított képét a mi templomunkból kölcsönözték). Az
ajánlott útvonal: a Kolosy térről a 15:18-kor induló 165-ös busszal
a Remetehegyi úti végállomásig, s onnan gyalog a múzeumba.

Családi események

A keresztség szentségében részesültek:

augusztus 6-án Imrei Lehel Márk, 7-én Horváth Viola és
Svéd Benjámín, 9-én Papp András Dániel, 21-én Forgács
Rebeka és Forgács Richárd, 28-án Molnár Lilien.

Házasságot kötöttek:

augusztus 5-én Dr. Renczes Balázs és Unger Anna, valamint Mázik
Gergely és Kalmár Eszter, 6-án Galambos Gergely és Vörös Anita,
27-én Iring Péter Ákos és Varga Bernadett

Halottaink:

Kartal György (75), Kartalné Varga Klára (75), Szabó Gyula Ferenc
(66), Andrásfay Ernőné Erzsébet (92)

Megemlékezés:

Régi újlaki testvérünk, Bátor Istvánné, sz. Kovács Klára életének 88.
évében az örökkévalóságba költözött, az Új köztemetőben helyezték
örök nyugalomra. Lelki üdvéért templomunkban Ferenc atya szeptem-
ber 25-én 10.30-kor mutat be szentmisét.

Helyreigazítás: az előző számunkban egyik halottunk nevét tévesen
közöltük, helyesen: dr. Fodor Györgyi.

*Ki olyan bölcs,
hogy mindent velejéig átlásson?
Ne bízzál hát túlságosan a saját véleményedben,
hallgasd meg szívesen másokét.
Ha a te véleményed helyes,
de azt Istenért elhagyva mást követsz,
az nagyobb előmeneteledre szolgál.*

(Kempis Tamás, I. könyv 9.)

Újlaki Hangok

Megjelenik havonta. **Kiadja:** Budapest-Újlaki Sarlós Boldogasszony Plébánia, 1023 Budapest, Bécsi út 32.

e-mail cím: ujlakihangok@ujlakitemplom.hu

Szerkesztő: Szaszovszky József, **műszaki szerkesztő:** Havasiné Zentai Edit

Felelős kiadó: Beran Ferenc plébános